

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗ ในสถานศึกษา

เนื่องจากการบริโภคยาสูบ ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัวและสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ เห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗ โดยมีมาตรการต่างๆ ในควบคุมยาสูบ ลดปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งของตนเองและบุคคลใกล้เคียง เพื่อเสริมสร้างสุขภาพ สร้างความตระหนักถึงพิษภัย และป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงยาสูบได้โดยง่าย ดังนั้น เพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษา มิให้เข้าถึงการบริโภคยาสูบโดยง่าย รวมถึงการลดปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับและหน่วยงานในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ ปฏิบัติ ดังนี้

๑. ห้ามมิให้หน่วยงาน สถานศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม หรือรับการสนับสนุนใด ๆ จากผู้ประกอบการธุรกิจยาสูบ ซึ่งรวมถึงรูปแบบการดำเนินกิจกรรมของผู้ประกอบการธุรกิจยาสูบภายใต้นโยบาย “ความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท” (Corporate Social Responsibility : CSR)

๒. ให้สถานศึกษาต้องบรรจุเรื่องโรคเกี่ยวกับบุหรี่ยไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน

๓. ให้สถานศึกษาทุกแห่งติดป้ายห้ามสูบบุหรี่ในสถานศึกษา และห้ามมิให้มีการสูบบุหรี่ในสถานศึกษา ตลอดจนกำชับให้นักเรียน นักศึกษา ห้ามสูบบุหรี่ขณะอยู่ในเครื่องแบบนักเรียน นักศึกษา

๔. ให้ผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนบุคลากรในสถานศึกษา ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีโดยการเลิกสูบบุหรี่

๕. ให้การสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อการเรียนรู้ด้านพิษภัยจากบุหรี่ และการวิจัยเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ

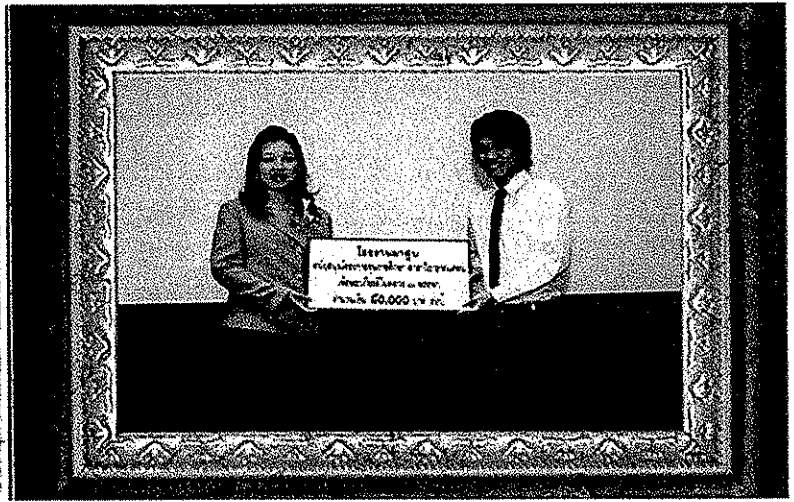
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕

(ศาสตราจารย์สุชาติ ธาดาธำรงเวช)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

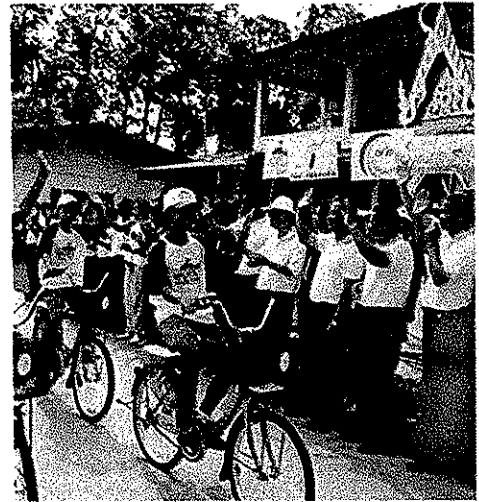
คำชี้แจงเรื่อง

สถานศึกษาไม่ควรเข้าร่วมกิจกรรม หรือรับการสนับสนุนใดๆ จากธุรกิจบุหรี่ยี่

Philip Morris (Thailand)

On December 22, 2010, Philip Morris (Thailand) donated BAHT 666,960 to support seven teachers at five schools in the province of Narathiwat, where the number of teachers have been dramatically decreasing due to increased violence in the areas

โดย มูลนิธิธรรมาภรณ์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

เรียน ท่านผู้บริหารสถานศึกษา

มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาคน ขอชี้แจงให้ท่านได้ทราบถึงปัญหาการรับทุนและรับการสนับสนุนจาก
ธุรกิจบุหรี ดังประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์การ
ควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2557 ในสถานศึกษา ข้อ 1 ห้ามมิให้หน่วยงาน สถานศึกษา
เข้าร่วมกิจกรรม หรือรับการสนับสนุนใดๆ จากผู้ประกอบการธุรกิจยาสูบ ซึ่งรวมถึงรูปแบบการ
ดำเนินกิจกรรมของผู้ประกอบการธุรกิจยาสูบภายใต้นโยบาย “ความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท”
(Corporate Social Responsibility : CSR) โดยประกาศฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามมติ
คณะรัฐมนตรี วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2555 ที่เห็นชอบต่อแผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ โดย
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ที่ต้องการป้องกันเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษา มิให้
เข้าถึงการบริโภคยาสูบโดยง่าย รวมถึงลดปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึง
กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับและหน่วยงานในสังกัดและในกำกับ ให้ปฏิบัติตามประกาศดังกล่าว

ดังนั้น จึงขอเรียนชี้แจงเพิ่มเติมว่า การไม่รับทุนและการสนับสนุนใดๆ จากธุรกิจบุหรี นอกจากจะ
เป็นการปฏิบัติตามประกาศสำคัญฉบับนี้แล้ว เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่ตามมาก็คือ ขอให้ท่านได้
พิจารณา จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ระดับสูงของบริษัทบุหรี ฟิลิป มอริส ที่กล่าวว่า “เราไม่เคยใช้คำว่า
“ทำบุญ” ที่หมายถึงว่าเราทำไปโดยไม่หวังผลตอบแทน ไม่มีการบริจาคเงินใดๆ ทำไปโดยไม่หวัง
ผล” ซึ่งจะเห็นได้ว่า หากท่านยังคงเข้าร่วมกิจกรรมหรือรับการสนับสนุนใดๆ ก็เท่ากับท่านกำลังเป็นส่วน
หนึ่งของการเพิ่มจำนวนเด็กและเยาวชนให้สูบบุหรี ด้วยการยอมรับการตลาดของบริษัทบุหรี ซึ่งทำให้ผู้คน
เจ็บป่วยและล้มตายจำนวนหลายล้านคนต่อปี และขอให้ท่านได้พิจารณาเพิ่มเติมจากข้อมูลต่อไปนี้

จำนวนเงินที่บริษัทบุหรีใช้ในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม

- ข้อมูลจากเว็บไซต์ของบริษัทบุหรี ระหว่างปี 2552-2554 รวบรวมโดย กลุ่มพัฒนาวิชาการ สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบว่า โรงงานยาสูบ ใช้งบประมาณในการให้ทุนสนับสนุน กิจกรรมแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ไปทั้งสิ้น 199,937,352 บาท ส่วนบริษัท ฟิลลิป มอริส ประเทศไทย จำกัด ใช้งบประมาณไป 12,042,746 บาท นับเป็นมูลค่ามหาศาล แต่...ตัวเลขมหาศาลกับเม็ดเงินที่ทุ่มไปในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ที่พบในประเทศไทย เป็นตัวเลขที่มีนัยสำคัญ และสามารถบอกได้ว่า การหว่านเงินจำนวนมหาศาลนั้น มีคำตอบที่นอกเหนือจากการทำ "เพื่อสังคม"

ข้อเท็จจริงที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาเกี่ยวกับกิจกรรมสร้างภาพของบริษัทบุหรี

- วัตถุประสงค์ของการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสังคม เพื่อลดทอนกระแสการณรงค์ไม่สูบบุหรี
- เป้าหมายการทำกิจกรรมเพื่อสังคม
  - เพื่อเป็นเครื่องมือในการที่จะเข้าถึงผู้กำหนดนโยบายของรัฐ
  - เพื่อโน้มน้าวให้ผู้กำหนดนโยบายผ่อนปรน ชะลอหรือยกเลิกกฎระเบียบที่ออกมาเพื่อคุ้มครองสุขภาพ และส่งผลต่อการทำธุรกิจของบริษัทบุหรี
- แท้จริงแล้วเป็นเพียงกิจกรรมสร้างภาพ สวนทางกับพฤติกรรมของบริษัทเหล่านี้ที่ได้แสดงอย่างชัดเจนถึงความ "ไม่รับผิดชอบต่อสังคม" จะเห็นได้จากการที่บริษัทบุหรีได้ฝ่าฝืนกฎหมายห้ามโฆษณาและส่งเสริมการขายด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การทำให้ชื่อของยี่ห้อบุหรีปรากฏในสินค้าต่างๆ การใช้สื่อบุคคลที่เป็นหญิงสาวสวยหรือ "พริตตี้" แนะนำสินค้า การจ้างให้ดารามีชื่อเสียงสูบบุหรีในภาพยนตร์ที่แสดงเพื่อเป็นการได้มาซึ่งลูกค้าใหม่ที่เป็นเยาวชน ด้วยเหตุผลนี้ ทั่วโลกจึงตกลงกันที่จะห้ามการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทบุหรี เพราะเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อ "เทียม" ไม่ใช่การแสดงความรับผิดชอบต่อความบริสุทธิ์ใจ

การทำตัวเป็นองค์ธุรกิจที่ "รับผิดชอบต่อสังคม" ผ่านกิจกรรมต่างๆ

- เป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้แก่บริษัทบุหรี่หรือสินค้าที่ผลิต เป็นการซื้อความเจียมกับองค์กร/บุคคลที่ร่วมทำกิจกรรมกับบริษัทบุหรี่ เพื่อไม่ให้สนับสนุนการไม่สูบบุหรี่
- เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ถูกวิจารณ์หนักขึ้นกับการมุ่งจับเอาวชนเป็นเป้าหมายการตลาด
- เป็นเพียง "เกมการตลาด" อย่างหนึ่งที่บริษัทบุหรี่พยายามใช้กลบเกลื่อนตัวเองในฐานะ "ผลิตภัณฑ์ฆาตกร" โดยเปลี่ยน "เงินบาป" ให้กลายเป็น "เงินบุญ" ได้ อย่างไรก็ตามรู้สึกจะอายุแก่ใจ
- ทำให้บริษัทบุหรี่ยกลายเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม
- ใช้ในการเข้าถึงผู้กำหนดนโยบายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ผู้บริหาร หรือข้าราชการ เพื่อสร้างความเป็นเพื่อน ทำให้เกิดการเพิกเฉยต่อการคัดค้านการไม่สูบบุหรี่
- กลยุทธ์สำคัญที่บริษัทบุหรี่ยใช้สร้างรากฐานทางสังคม เพื่อให้ผู้ได้รับการสนับสนุนนั้นรู้สึกสำนึกในบุญคุณ ขณะเดียวกันก็สร้างภาพลักษณ์ดี ๆ ให้กับบริษัทบุหรี่ย จนผู้คนในสังคมหลงเชื่อและเป็นเหยื่อทางการตลาดของบริษัทเหล่านี้ไปโดยปริยาย แน่แน่นอนว่า บริษัทบุหรี่ยไม่ทิ้งเป้าหมายที่พวกเขาต้องการ นั่นคือ "เอาวชน" ดังคำพูดที่ เบนเนทท์ ลีโบว ประธานบริษัทเคเตอร์ โฮลดิ้ง กรุ๊ป เจ้าของบุหรี่ยหลายยี่ห้อ กล่าวไว้ว่า "ถ้าหากบริษัทบุหรี่ยต้องหยุดทำการตลาดที่พุ่งเป้าไปที่เด็ก ๆ บริษัทบุหรี่ยก็จะล้มละลายภายใน 25-30 ปี เพราะจะไม่มีลูกค้าเพียงพอที่ธุรกิจจะอยู่ได้" ซึ่งช่วยยืนยันได้อีกทางหนึ่งว่า บริษัทบุหรี่ยจะไม่มีทางยุติเป้าหมายที่เป็น "เอาวชน" ได้เลย

ข้อมูลโดย : หน่วยปฏิบัติการวิจัยและวิชาการด้านการควบคุมการบริโภคยาสูบ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 2555.